

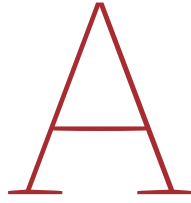

SITTEIN KEITETÄÄN KAHVIT

Palestiinalainen Murrarin perhe elää israelilaisten sotilaiden miehittämällä alueella tavallista arkea. Sitä tahdittavat juuston valmistus, jalkapallo ja lampaiden hoito.

TEKSTI HELI PEKKONEN // KUVAT HELI PEKKONEN JA XXXXX

urinko ei ole vielä nousut, kun Murrarin perheen keittiöstä jo nousee paahdetun kahvin ja kardemumman tuoksu. Läheiseltä kukkulalta kuuluu rakentamisen pauke, kukko kiekkuu ja lampaat aloittavat määintänsä. On jälleen uusi aamu Yanounissa, yhdessä Palestiinan Länsirannan pienimmistä kylistä.

Rashidin, 47, ja hänen vaimonsa **Waffan**, 38, kahdeksanhenkinen perhe on kokenut viimeisten seitsemäntoista vuoden aikana maan ryötön, karkoituksen kodistaan, paluun ja jälleenrakennuksen. Tänä aamuna kuuden lapsen isä rukoilee hiljaa olohuoneessa, kuten joka aamu ennen päivän muita toimia. Päivän työt alkavat lampaiden lypsämisellä ja syöttämisellä.

Waffa varoo herättämästä lapsia ja mittaa sokeria kahviin sekaan. Pienessä kodissa on liikkuttava hiljaa, sillä lapset **Hint**, 15, **Hanadi**, 13, **Nabil**, 12, **Rewan**, 11, **Selwah**, 7, ja **Selma**, 5, nukkuvat siskonpedissä lattialla.

Perhe asuu ja nukkuu kodin olohuoneessa, keittiössä tehdään ruoka ja arkiaskareet. Talon kolmas huone sohvineen ja teepöytineen on varattu vain tärkeiden vieraiden vastaanottamiseen.

Myös viereisissä taloissa heräillään. Yanounin kylän yläosa muodostuu kahdesta talorykelmästä. Siellä asuu melkein yksinomaan Murra-

rien perhettä: Rashidin veli ja siskot perheineen sekä äiti. Kuten Rashidin perhe, myös he ovat omavaraisia maanviljelijöitä. Äiti ja yksi siskoista pitävät myös paikallista kyläkauppaa. Oman kylän tuotteiden, eli oliiviöljyn, manteleiden, jauhojen ja kananmunien lisäksi siellä myydään eksoottista tuontitavaraa, kuten karamelleja, keksejä, limonaadeja ja hammastahnaa.

Rashid avaa lammashaan. Lempä hymy leviää miehen viiksekkäille kasvoille, kun hän vie eläimiä alas laaksoon pelloille. Täällä on hänen kotinsa, kuten tämä oli myös hänen isänsä ja isoisänsä koti. Osa Rashidin oliivipuista on juurtunut laakson maahan jo yli tuhat vuotta sitten.

– Yanoun on maailman kaunein paikka.

Väitteeseen on helppo yhtyä. Kymmenet mantelipuut ovat juuri avanneet kukkansa ja maisema muistuttaa japanilaista postikorttia.

Valmiina kouluun

Aamu on vielä viileä, kun kirkkaat auringonsäteet siivilöityvät kanihäkkin läpi kodin alakertaan. Alakerta on yhdistetty juustola, leipomo ja suoja perheen pienimmille eläimille – ja yhdelle kanarialinnulle, joka pitää puoliaan kyyhkysten ja kanojen nokittelua vastaan.

Häkkin läpi näkyy kukkiva laakso, Rashidin ja hänen sisarensa **Najihan** lammasmaat sekä vastapäisellä kukkulalla kohoava Israelin armeijan vartiotorni.

Hjkhkjw eweew ewhwe
ewwy wytwtwwe akj-
huier eriuariuyer eru-
yer v sdytds dsasdad ku
Uwe7 wweiuyui iuywi

Vasemmalla jw eweew
ewhwe ewwy wytwtw-
we akjhuier eriuariuyer
eru Uwe7 wweiui

Oikealla eweew ewhwe
ewwy wytwtwwe akj-
huier eriuariuyer eru
Uwe7 wweiuyui iuywi

Waffa hymyilee, huokaa ja kaivaa kamman laatikosta. Hänen täytyy vielä letittää kolmen alakoulua käyvän tyttärensä hiukset ja tarkistaa yleinen puhtaustila. Sitten lapset voi lähettää kouluun.

Yksikään tyttäristä ei tunnu pitävän tästä hiljaisesta aamurutiinista. Kaikilla on pitkät, pakut ja tummat hiukset, joissa kammalla on tekemistä. Ensimmäistä luokkaa käyvän Selwahin kasvot kurtistuvat, kun äiti koettaa taltuttaa tytön kiharaista tukkaa. Silti tytöt alistuvat sukimiseen ja tarkastukseen. He tietävät, että koulussa opettaja tekee puhtaudesta pistokokeita.

Palestiinassa vettä on kaikkialla niukasti. Lapset peseytyvät kerran viikossa lauantaisin, joten joka-aamuinen tarkastus on tarpeen. Myös viisivuotias Selma osallistuu katsastukseen, vaikka aloittaakin koulunkäynnin vasta ensi syksynä täyttäessään kuusi vuotta.

Tytöt väistävät ulkopuolisten kontakteja. Vaikka heidän elämänsä on turvallisempaa kuin aiemmin, he tuntuvat pelkäävän muita kuin oman kylänsä asukkaita.

Länsirannalla kaikki haluavat kouluttaa lapsensa, myös Murrarit. Varsinkin tyttöjen jatkokoulutusprosentti on noussut huimasti viimeisten kymmenen vuoden aikana. Viereisen kylän tyttöjen koulun englannin opettajan rouva **Laboumin** mukaan ilmiölle on valitettava syy: liian paljon palestiinalaisia miehiä on joko vankiloissa tai kuollut. Naisten on pystyttävä elättämään itsensä ja perheensä, jos isille tahtuu jotain.

Lampaat ja juusto, elämän ehto

Kello seitsemän aamiainen on syöty. Lapset ovat jo naapurissa sijaitsevassa koulussa. Koti on jo siivottu ja Waffa voi keskittyä tekemään lampaanjuustoa. Juusto on perheen ainoa ympärivuotinen tulonlähde.

Kuten moni asia Palestiinassa, myös juuston valmistus alkaa keittämällä kahvit tai teetä. Waffa sytyttää liekin ajan patinoimaan kaasupulloon ja mittaa pannuun kahvia ja sokeria. Sitä menee sekaan pari lusikallista enemmän kuin kahvia. Murrarien perheessä sokeria kuluu kuukaudessa 30 kiloa.

– Kaikki työt ovat lempitöitäni, sanoo Waffa.

Leivän ja juuston valmistaminen ovat kuitenkin päivän rauhallisimpia ja esteettisimpiä toimia.

– On hyvä saada hetki rauhoittumiselle.

Ainoastaan kanojen kotkotus rikkoo hiljaisuuden, kun Waffa pyörittää tasaisia, kämmenenkokoisia palloja pieniin puuvillaliinoiniin ja antaa liian maitoheran valua juustoista pois. Waffan kädet ovat nopeat ja näppärät. Hän tekee juustoa joka päivä, aamuin ja illoin, ja säilöo juustopallerot suureen suolavedellä täytettyyn astiaan.

Arkiaskareiden pyörytyksen lisäksi myös elämä miehityksen alla vaati Waffalta energiaa. Joka hetki on oltava valppaana ja jokaiseen

Nabil piirtää ylhäällä, sisäruksket oikealla twwe akjhuier eruaeriuyer eruyer v sdytds dsadad ku Uwe7 wweiyuyi i

Hjkhkjw eweew ewhwe ewwy wytwtwwe akjhuier eruaeriuyer eruyer v sdytds dsadad ku Uwe7 wweiyuyi iuywiwueew iwuiiwe

päivään sisältyy pelko omasta ja lasten turvallisuudesta. Ja huoli tulevaisuudesta.

Siirtokunnan saartamat

Juustolasta ja sen vieressä olevalta leipäunilta on näkymä alas kukkivaan, vajaan parin neliökilometrin suuruiseen laaksoon. Rashid saapuu lampaineen pellolta. On aika siirtyä päivän muihin töihin. Ylhäältä kukkulalta kuuluu rakentamisen pauke. Rashid katsoo ylös ja huokaa.

– En lainkaan tiedä, mitä he tuolla tekevät. Vielä reilut kymmenen vuotta sitten vein lampaan kukkuloille, omille maille laidunamaan, mutta nyt se on mahdotonta.

Yanounin maaseutuidyllin ympärille on viimeisten seitsemäntoista vuoden kuluessa kasvanut Itamarin siirtokunta, joka on saartanut kylän pohjoisesta, idästä ja lännestä. Siirtokunnassa asuu israelilaisia siviilejä, jotka ovat valanneet maata pikkuhiljaa vuosikymmeniä kestäneen miehityksen aikana.

Nykyään Murrarit, kuten muutkin palestiinalaiset, saavat liikkuu ainoastaan laakson pohjalta ja sillä kulkevalla tiellä. Ympärillä kohoavilla kukkuloilla on siirtokunnan etuvartioita, *outposteja*, jotka ovat sekoitus suuria maatalousrakennuksia, asuintaloja ja armeijan tarkkailutorneja. Etuvartiot kasvavat koko ajan, ja tällä hetkellä itamarilaiset suunnittelevat siirtokuntaan lomakohdetta turisteille. Ei ihme, sillä alue on henkeäsalpaavan kaunis.

Suurin osa palestiinalaisista saa elantonsa maataloudesta, mutta siirtokunnat tekevät elinkeinon harjoittamisen vaikeaksi. Tällä hetkellä kyläläiset voivat nousta lampaineen noin kymmenen metriä ylös kukkuloiden rinteitä laakson pohjalta. Yli 80 prosenttia kyläläisten maista on joko menetetty tai niille pääsy on estetty. Rashidin lampaiden laidunalue on kaventunut, ja suurin osa perheen oliivipuista on heidän ulottumattomissaan. Tai niiden luo pääsee ainoastaan kerran vuodessa satokauden aikaan.

Ongelmalliset siirtokunnat

Israelin armeija on miehittänyt Palestiinaan kuuluvaa Länsirantaa vuodesta 1967 asti. Israel alkoi 1970-luvulla siirtää siviiliväestöään Länsirannan puolelle niin kutsuttuihin siirtokuntiin. Niiden koko ja muoto vaihtelevat Jerusalemin itäisistä esikaupungeista Itamarin kaltaisiin maatalousyhteisöihin.

Siirtokunnissa asuu noin puoli miljoonaa israelilaista. Siirtokunnat rikkovat kansainvälistä lakia, Geneven neljättä sopimusta. Sen mukaan miehittäjä ei saa siirtää omaa siviiliväestöään valtaamalleen alueelle. Siirtokuntia pidetään yhtenä suurimpana Lähi-idän rauhan esteistä, sillä ne pirstaloivat maantieteellisesti Länsirantaa, joka käsittää suurimman osan tulevaisuuden palestiinalaisvaltiosta. Ne estävät palestiinalaisten pääsyn noin 60 prosentille Länsirannasta.

Siirtokuntien ongelma on myös se, että vaikka niiden asukkaita koskevat kaikki Israelin siviililait, siirtokuntalaiset käyttäytyvät usein hyvin väkivaltaisesti ilman seuraamuksia. Näin on myös Itamarissa. Yanounin olemassaolon yhtenä ehtona on kansainvälisten ihmisoikeustarkkoilijoiden ympärivuorokautinen paikallaolo.

Keväällä 2012 Kirkon ulkomaanapu käynnisti Alkuperä merkkää -kampanjan, joka ajaa Israelin siirtokunnista Suomeen tulevien tuotteiden merkitsemistä oikeilla alkuperäismerkinnöillä.

Lisätietoa kampanjasta: www.eappi.fi/merkkää.

*Hjkhkjehw wellewiq qwekjweqwe wje
wjwye weyweqytew wqejqwhetyweg
hgshjd sdajdaj asdsadusuyai sdasadyu*

Erä jalkapalloa

Kello yksi Yanounin kyläkoulun portailta kuuluu iloinen hälinä. On vapauden, iltapäivätoimien ja jalkapallon aika. Osa lapsista odottaa koulubussia, joka vie heidät kotiin laakson pohjalle. Matkaa on alle kilometri, mutta lapset eivät tunne oloaan turvallisiksi kävellessään siirtokunnan ohi.

Rashidin ja Waffan poika Nabil on kahden vaiheilla. Koska koti on koulun naapurissa, kotimatkan huolta ei ole. Mutta poika ei osaa päättää pelatako tietokonetta, jalkapalloa vai auttaako vanhempia tilan töissä. Vanhemmat koettavat kannustaa poikaa enemmän jalkapallon kuin tietokoneen ääreen.

Parin tunnin päästä koulun viereiseltä tienpätkältä kuuluu huutoa ja räminää. Jalkapallopeli on täydessä vauhdissa ja maalina toimii koulun metallinen portti. Rashid katsoo peliä tyytyväisenä.

– Vielä muutama vuosi sitten lapset pelkäsivät pelata palloa ulkona, mutta nyt tilanne on normalisoitunut.

Rashid kertoo, että vuosi 2002 oli poikkeuksellisen turvaton. Siirtokuntalaiset hyökkäsivät kylään kerran viikossa, yleensä lauantaisin aseiden ja vihaisten koirien kanssa. Yhtenä lauantaina he sanoivat kylän miehille, etteivät enää halunneet nähdä yhtään palestiinalaista Yanounissa seuraavalla viikolla. Sillä viikolla kyläläiset saivat väkivallasta ja pelosta tarpeekseen.

Kaikki yanounilaiset, myös Rashidin ja hänen sisartensa perheet, päättivät muuttaa läheiseen rauhalliseen palestiinalaiskylään Akraabaan. Talot jäivät tyhjilleen, eivätkä niiden kaikki asukkaat ole palanneet koteihinsa vielä tänäkään päivänä.

– Se oli vaikeaa aikaa. Rashid halusi palata kotiin, mutta meillä oli kolme pientä lasta, enkä enää jaksanut pelkoa, Waffa sanoo.

Perhe päätyi ratkaisuun, jossa Rashid nuk-

kui yöt yksin Yanounissa ja vietti osan päivästä muutaman kilometrin päässä Akrabassa perheensä kanssa. Muutaman kuukauden kuluttua myös Waffa ja lapset seurasivat perässä takaisin kotikylään.

Iltanuotiolla

Aurinko on laskenut ja ilta on viilentynyt. Oliivipuun rätisee palaessaan nuotiossa talon edessä. Kahvin ja savun aromit kietoutuvat ilmassa toisiinsa. Viereisiltä kukkuloilta lankeavat siirtokuntien keinovalot eivät pysty rikkomaan iltanuotion tunnelmaa.

Osa perheestä on kokoontunut tulen äärelle. Tytöt piirtävät ja vanhemmat juovat makeaa kahvia. Nabil on sisällä tietokoneen ääressä. Rashid katsoo tyytyväisenä alas laaksoon.

– Tänään on ollut rauhallista, en ole nähnyt ainoatakaan siirtokuntalaista.

Waffa kaataa kahvia pieniin, koristeellisiin kuppeihin. Nämä ovat todennäköisesti päivän

Hjkhkjehw wellewiq qwekjw wjwye weyweqytew wqejq hgshjd sdajdaj asdsadu

seitsemännet, mutta viimeiset kahvit. Laakson tiellä näkyvät auton etuvalot.

– Armeija, tietää viisivuotias Selva.

Piirroksat jäävät kesken, kun tytöt juoksevat sisään. Israelin armeijan jeeppi pysähtyy nuotion eteen, ja kaksi raskaasti aseistettua israelilaissoitilasta katsoo etulasin läpi. Rashid nousee rauhallisesti ylös ja tarjoaa heille kahvia hepreaksi. Sotilaat eivät sano mitään, vaan kääntävät jeeppinsä ja ajavat takaisin siirtokuntaan. Kun takavalot ovat kadonneet, Rashidin kasvoille leviää jälleen rauhallinen ja lämmin hymy. Hän kohauttaa olkiaan.

– Tällaista on elämämme. Yanoun on kotimme ja aiomme pysyä täällä. Tahdon lasteni oppivan, mikä osa maasta on meidän ja mitkä oliivipuut ovat meidän.

Tytöt palaavat ulos, ja Rashid katsoo hymyillen nuorinta tytärtään Selmaa.

– Uskon että lapseni rakastavat Yanounia yhtä paljon kuin minäkin. Aina kun tytöt käyvät Akrabassa, he ovat onnellisia päästessään takaisin kotiin. *